

- 71 καὶ τὴν κατάραν τοῦ Ἰησοῦ χριστοῦ καὶ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ πάντων
τῶν ἁγίων.
- 72 διὸ παρακαλεῖ νὰ τὴν ὑπογράψουν καὶ μάρτυρες ἀξιόπιστοι ἵνα ἔχη τὴν ἰσχὺν
73 καὶ τὸ κῦρος ἐν παντὶ καιρῷ καὶ τόπῳ. σίφνος 10: φευρουαρίου αἰ 11
- 2^a X. 74 κασιτρίσιος καὶ πνευματικὸς πατέρας παρακληθεὶς ἀπὸ τὴν κυρὰ καμαράσαι
75 νὰ ὑπογράψω τὴν παροῦσάν της διαθήκην καὶ μαρτυρῶ ἐκ τοῦ
76 στόματός της ὅτι αὐτὴ εἶναι ἡ γνώμη της καὶ ἡ θέλησίν της.—
- 3^a X. 77 Κωνσταντῖνος Σακελλαρίου μάτζας παρακληθεὶς παρὰ τῆς κυρὰ μαρίας
78 ὑπογράψω ὅτι αὐτὸ εἶναι ἡ γνώμη της καὶ ἡ θέλησίν της καὶ μαρτυρῶ ὅτι τῆς
79 ἐδιάρβασα εἰς ὅλα αὐτὰ ὅπου γράφει ἡ παροῦσα. καὶ αὕτη εἶναι ἡ θέλησίν της
- 4^a X. 80 κωνσταντῖνος παλαιὸς προσκληθεὶς παρὰ τῆς ἀρχοντίσσης κυρίας μαρίας ὑπο-
γράφω τὴν ἀπὸ στόματος αὐτῆς, καὶ οἰκειο-
81 θελοῦς ἀποφάσεως, ὅτι στέργει βεβαιοῖ καὶ κεκυρωμένα ἐν παντὶ καιρῷ θέλει,
πάντα τὰ ἐνταῦθα γραφόμενα
- 1^a X. 82 † ὁ πρόην λαμπάκου ἀρσένιος παρακληθεὶς παρὰ τῆς ἀρχοντίσσης καμαράσαι-
νας κυρίας
83 μαρίας ἔγραψα τὴν παροῦσάν της διαθήκην κατὰ τὴν ἀπὸ στόματος αὐτῆς
84 καὶ οἰκειοθελοῦς ἀπόφασίν της καὶ μαρτυρῶ ὅτι στέργει βεβαιοῖ καὶ κεκυρώ-
νει πάντα
85 τὰ ἐνταῦθα γραφόμενα ἐν παντὶ καιρῷ

Verso

- 5^a X. 1 πρώτη διαθήκη τῆς κυρίας
2 καμαράσαινα(ς) γεγραμμένη τῷ 1811

102

Διαθήκη τοῦ Πέτρου Καμαράση

1813, Μαΐου 15
Σίφνος

Ὁ Πέτρος Καμαράσης, καλέσας τὸν πνευματικὸν αὐτοῦ πατέρα πρόην Λαμπάκου Ἀρσένιον, ὅστις χρησιμεύει ὡς γραφεὺς καὶ μάρτυς, ποιεῖ τὴν διαθήκην τοῦ ἐνώπιον αὐ-
τοῦ. Δι' αὐτῆς καταλείπει τὴν περιουσίαν του ἀνερχομένην εἰς 70 πούγγιά ἢ 35.000 γρόσια,
ἐξ ὧν τὰ εἴκοσι ἀπέκτησε διὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ μόχθων καὶ τῆς ἐργασίας, ὡς ἐξῆς: Δέκα
χιλιάδες ἀφίνει εἰς ψυχικὰ διανεμηθησόμενα ὡς ἀκολούθως: εἰς τὸν Δεσπότην Σίφνου
γρόσια ἑκατὸν διὰ δύο παρηρησίας καὶ ἄλλα τετρακόσια ἵνα τοῦ κάμη ἓνα ἱερὸν σαραν-
ταλείτουργον· εἰς ἐκάστην ἐνορίαν τῆς Σίφνου ἀνὰ δώδεκα γρόσια, ἵνα τῷ κάμνῃ ἕκαστος

ἱερεὺς ἀνὰ ἓν σαρανταλείτουργον· εἰς τὴν ἁγίαν Ἐλεοῦσαν, ὅπου θὰ ἐνταφιασθῇ, γρόσια πεντήκοντα· ἀνὰ πεντήκοντα γρόσια εἰς τὰ τέσσαρα μοναστήρια τῆς Σίφνου· εἰς τὸν Ἅγιον Ἀρτέμιον εἰκοσιπέντε γρόσια· εἰς τὸ σχολεῖον τῆς αὐτῆς Σίφνου γρόσια πεντακόσια· νὰ δοθοῦν ἐκ τοῦ αὐτοῦ ποσοῦ τριῶν χρόνων ζητεῖται ἀνὰ μία καθ' ἕκαστον χρόνον εἰς τὸν αὐτὸν δεσπότην· διὰ τῆς καταβολῆς ταύτης ὁ λαὸς τῆς Σίφνου θὰ ἀπαλλαγῇ τῶν ζητειῶν μιᾶς τριετίας καὶ οὕτω θὰ συγχωρηθοῦν ὅλα τὰ ἁμαρτήματα τοῦ διαθέτου· νὰ δοθῇ εἰς τὸν αὐτὸν ἀρχιερέα φιλότιμον ἐκκλησιῶν καὶ ἱερέων τριῶν ἔτων διὰ νὰ τοῦ κάμνη ἕκαστος ἱερεὺς εἰς τὴν ἐνορίαν του ἀπὸ μίαν λειτουργίαν καθ' ἕκαστον ἐκ τῶν τριῶν τούτων ἔτων· νὰ δοθοῦν εἰς τὴν ὑπηρέτριάν του Χρουσίαν χίλια πεντακόσια γρόσια καὶ εἰς τὸν ὑπηρέτην του Βασίλην ἕτερα γρόσια διακόσια. Εἰς τὸ μοναστήριον τῆς Σερίφου γρόσια ἑκατόν· εἰς τὸν παπᾶ Μανώλην Κριεζῆν εἰς τὴν Ὑδραν γρόσια διακόσια πεντήκοντα· εἰς ἑκάστην τῶν εἴκοσι μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἀνὰ πεντήκοντα γρόσια ἵνα τοῦ κάμνη ἕκαστον μοναστήριον ἀνὰ μίαν ἀγρυπνίαν. Χάριν ἐλεημοσύνης τριακόσια γρόσια εἰς τὸν γυναικάδελφόν του Ἀποστολάκην, ὅ,τι δὲ περισσεύσῃ νὰ μοιρασθῇ μέχρις ὅτου συμπληρωθῇ ἔτος ἀπὸ τοῦ θανάτου του, μὲ πᾶσαν ἐλευθεριότητα εἰς τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς πτωχοὺς τῆς νήσου ἢ ὅπουδῆποτε ἤθελε παρουσιασθῇ ἀνάγκη χρηματικῆς βοήθειας κατὰ τὴν κρίσιν τῶν διοριζομένων ἐκτελεστῶν τῆς διαθήκης του. Εἰς τὴν εὐγενεστάτην ἀρχόντισσάν του κυρίαν Μαρίαν καταλείπει ἄλλας δέκα χιλιάδας γρόσια, ἐλεύθερα πάσης ὑποχρεώσεως. Ἀφίνει ἐπίσης εἰς τὴν μικρὰν Μαρίαν, τὴν ἀνεψιάν του ἀπὸ τὴν σύζυγόν του, τὴν ὁποίαν κιονῇ γνώμη τῆς συζύγου του καὶ αὐτοῦ ἀνέλαβον ἐκ τῆς ἱερᾶς κολυμβήθρας, τὴν ἀνέθρεψαν, τὴν θεωροῦν καὶ τὴν μεταχειρίζονται ὡς ἰδίαν αὐτῶν καὶ γνησίαν θυγατέρα, πέντε χιλιάδας γρόσια, καθὼς καὶ ὅλα τὰ χρυσαφικὰ ἅτινα ἔκαμε καὶ ἐφόρεσεν ἡ ἀρχόντισσα σύζυγός του Μαρία, καθὼς καὶ ὁλόκληρον τὸ ἀσημικὸν καὶ μπακιρικὸν καὶ πάντα τὰ ἄλλα ἀντικείμενα οἰκιακῆς χρήσεως, ὡς ἐπίσης καὶ τὰ εἶδη ρουχισμοῦ. Διατάσσει δὲ ὅπως τοῦ κάμνη κατ' ἔτος καὶ μέχρι τῆς ἀποβιώσεώς της ἀνελλιπῶς ἀνὰ μίαν ἀρτοκλασίαν μετὰ κολύβων καὶ ἀνὰ μίαν λειτουργίαν καθ' ἕκαστον μῆνα. Καταλείπει ἐπίσης εἰς τὰ ἐν Ἀστυπалаίᾳ τέκνα τῶν γνησίων ἀμφιθαλῶν ἀδελφῶν του γρόσια ἑπτὰ χιλιάδας πεντακόσια, μὲ τὴν διαταγὴν ὅπως τὰ διανεμηθοῦν μεταξύ των ἕξ ἴσου. Εἰς τὰς ἑτεροθαλεῖς ἀδελφάς του, δύο χιλιάδας πεντακόσια γρόσια, ἵνα τὰ μοιράσουν εἴτε αὐταὶ προσωπικῶς εἴτε τὰ τέκνα αὐτῶν ἕξ ἴσου. Εἰς τὸν βαπτιστικόν του Πετράκην, υἱὸν τοῦ γυναικαδέλφου του Ἰωάννου Πάου, καταλείπει τὸ ἐλαιόφυτον ὅπερ ἠγόρασεν ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ πατρός του εἰς τὴν θέσιν Καλόγερος, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅπως ἀνάπτῃ τὴν κανδήλαν του· ἐπίσης τὸ ἐργαστηράκι εἰς τὰ Σώπυργα, καθὼς καὶ τὰ ἀτομικά του ροῦχα, καὶ τοῦτο ἵνα κατ' ἔτος τοῦ κάμνη τὰς λειτουργίας. Παρακαλεῖ δὲ τοὺς εὐγενεστάτους ἐκτελεστὰς τῆς διαθήκης του, ἥτοι τὸν πανιερώτατον ἅγιον Σίφνου, τὸν εὐγενέστατον σιὸρ Κωνσταντάκην Πέτρου Μάτζαν καὶ τὸν ἀνεψιόν του σιὸρ Κωνσταντάκην Ἰωάννου Πάου, ὅπως ἐποπτεύσουν ὡς ἐκτελεστὰς εἰς τὴν ἀκριβῇ ἐκτέλεσιν τῶν

διατασσομένων ὑπὸ τῆς διαθήκης του ταύτης. Ἄν δέ τις τῶν συγγενῶν ἤθελε καθ' οἶον-
δήποτε τρόπον ἐναντιωθῇ εἰς τὴν παροῦσαν δικαίαν του κρίσιν ἢ ἤθελε προσπαθῇ
ν' ἀνατρέψῃ τὴν διαθήκην, οἱ δὲ ἄλλοι συγγενεῖς δὲν κατέβαλλον τὰς ἀναγκαίας προσπα-
θείας ὅπως ἀποκρούσουν αὐτοὺς καὶ ἤθελον ἐπιδείξει ἀδιαφορίαν, διατάσσει ὅπως μὴ
δοθῇ εἰς αὐτοὺς τίποτε, διαμοιρασθῇ δὲ ἡ εἰς αὐτοὺς καταλειπομένη περιουσία του εἰς
τοὺς πτωχοὺς ἢ ὅπου ἄλλοῦ παραστῇ ἀνάγκη κατὰ τὴν κρίσιν τῶν ἐκτελεστῶν.

Περὶ τοῦ ἄρχοντος Πέτρου Καμαράση διέλαβον ἐν 96. Αὐτόθι δὲ ἐπραγματεύθην
περὶ τῆς συζύγου αὐτοῦ Μαρίας Κωνσταντίνου Βάου καὶ ἐν 97 περὶ τῆς ἀνεψιᾶς καὶ ἐξ
υἱοθεσίας θυγατρὸς τοῦ ζεύγους Καμαράση Μαρίας θυγατρὸς Ἰωάννου Πάου. Ὁ Πέ-
τρος Καμαράσης ἀπεβίωσεν αὐτὸ τοῦτο τὸ ἔτος τῆς συντάξεως τῆς διαθήκης, ὡς κατα-
φαίνεται ἐκ τοῦ καταλόγου ἐράνων ὑπὲρ τῆς σχολῆς Σίφνου, τοῦ δημοσιευομένου ὑπὸ
τοῦ Κ. ΓΚΙΩΝ, *Ἱστορία τῆς νήσου Σίφνου*, Σῦρος 1876, σελ. κ', καὶ ἀναφερομένου εἰς
τὸ ἔτος 1813, ἐν ᾧ ἀναγράφεται ὡς εἰσενεχθὲν τὸ ποσὸν τῶν 500 γροσίων τὸ κατα-
λειφθὲν διὰ τῆς διαθήκης του. Ἐν 101 ἐπραγματεύθην περὶ ὅλων τῶν σχετιζομένων με-
τὸν τύπον, τὴν διασκευὴν καὶ τοὺς ἐν ταῖς διαθήκαις ἀπαντωμένους ὅρους καὶ περὶ
τῶν διατάξεων. Ἐπίσης ἐν τῷ τελευταίῳ διέλαβον καὶ περὶ τοῦ μοναστηρίου τῆς Σίφνου.
Τούτων δοθέντων, τὸ μόνον ὅπερ ἀπομένει νὰ ἐξαρθῇ εἶναι ὅτι ὡς πρὸς τὸ περιεχό-
μενον αὐτῆς ἡ παροῦσα διαθήκη εἶναι κατ' ἐξοχὴν ἀντιπροσωπευτικὴ τῆς ἐλληνικῆς
διαθήκης, ἥτις, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ρωμαϊκὴν, δὲν ἐξαρτᾷ τὴν ἰσχύν της ἐκ τῆς ἐν-
στάσεως κληρονόμου, τοιοῦτου θεωρουμένου παντὸς λαμβάνοντός τι διὰ διαθήκης τοῦ
κληρονομουμένου.

- 1 † κοινὸν τοῖς πᾶσι καὶ μάλα γε ἀπαραίτητον χρέος ὑπάρχει ὁ θάνατος τοῦτο τὸ
ποτήριον γίνεαι καὶ ὁ εὐγενέστα-
- 2 τος ἄρχων καμαράσης κύριος πέτρος σῶας ἔχων τὰς φρένας καὶ τὴν γνώμην
ἀβίαστον προσεκαλέσατο
- 3 ἐμὲ τὸν κάτωθεν ὑπογεγραμμένον πρόην λαμπάκου ἀρσένιον καὶ πνευματικὸν
αὐτοῦ πατέρα διὰ νὰ
- 4 τοῦ κάμῃ τὴν παροῦσαν αὐτοῦ οἰκειοθελῇ καὶ ἀβίαστον αὐτοῦ διαθήκην καὶ
δή, πρῶτον ἐπικαλεῖται τὴν
- 5 ἄκραν εὐσπλαγχνίαν τοῦ ποιητοῦ αὐτοῦ καὶ πλάστου, ὅπως οἰκονομήσας τὴν
ἑαυτοῦ σωτηρίαν ἐν μετανοίᾳ
- 6 αὐτὸν παραλάβει, δευτέρως δὲ ἐξαιτήσας τὰς ὀλοφύχους συγχωρήσεις παρὰ τε
ἱερέων καὶ λαϊκῶν καὶ πάντων
- 7 τῶν ἀδελφῶν χριστιανῶν, ἂν τινα ἐν λόγῳ, ἢ πράξει, ἢ γνώσει, ἢ ἐν ἀγνοίᾳ
παραπύκρηνεν (εὐό-